

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS
APSAUGOS VALSTYBINĖS KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. IX-1005 2, 3, 12 STRAIPSNIŲ,
IV SKYRIAUS ANTROJO SKIRSNIO PAKEITIMO, PAPILDYMO 6¹ STRAIPSNIU IR IV
SKYRIAUS TREČIOJO SKIRSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO
PROJEKTO (TOLIAU – AAVKĮ PROJEKTAS), LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS
APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-2223 15, 19¹, 19², 55 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 55¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – AAĮ
PROJEKTAS), LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ APLINKOS TERŠIMĄ
ĮSTATYMO NR. VIII-1183 6 STRAIPSNIO IR 1 IR 2 PRIEDĖLIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – MATĮ PROJEKTAS), LIETUVOS RESPUBLIKOS
APLINKOS MONITORINGO ĮSTATYMO NR. VIII-529 2, 9, 11 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 11¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – AMĮ
PROJEKTAS, VISI KARTU - PROJEKTAI)
(TAP NR. 19-1008, 19-1007, 19-1006, 19-1005) (TAIS NR. 19-7525, 19-7523, 19-7527, 19-7549)**

2019-07-01 Nr.NV-1896

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

Dėl AAVKĮ projekto:

1. Vertinant AAVKĮ projekto 3 straipsnyje (keičiamo įstatymo 6¹ straipsnis) vartojamas sąvokas, svarstyti, ar pagrįstai dalis jų vartojamos (rašomos) iš didžiosios raidės – siūlytina sistemaiškai peržiūrėti sąvokų vartojimą ir rašymą.

2. AAVKĮ projekto 3 straipsnyje (keičiamo įstatymo 6¹ straipsnio 2 dalyje) nurodoma, kad *Aplinkos apsaugos agentūros darbuotojai turi teisę pasitelkti kitus asmenis*. Siūlytina atskleisti Projektų aiškinamajame rašte šios nuostatos praktinio panaudojimo aspektus, t. y. kam ir kokiais atvejais ši nuostata bus naudojama.

3. Projektų rengėjas turėtų įvertinti AAVKĮ projekto 3 straipsnyje (keičiamo įstatymo 6¹ straipsnis) konkrečiai įvardijamos institucijos – Aplinkos apsaugos agentūros įrašymo pagrįstumą, kadangi įstatymuose konkrečių institucijų įrašymas gali riboja Vyriausybės konstitucinius įgaliojimus – tvarkyti krašto reikalus ir spręsti dėl valstybinės ūkinės veiklos optimizavimo ir pokyčių vykdymo, t. y. neturėtų būti į įstatymus be pakankamo teisinio pagrindo įrašomos konkrečios valstybės institucijos, kadangi toks įrašymas ribotų galimybes vykdyti šių juridinių asmenų reorganizaciją, likvidavimą, funkcijų perskirstymą, pavadinimo keitimą ir pan. Siūlytina apsvarstyti galimybę vietoje konkrečios institucijos nurodyti, jog tai yra Vyriausybės arba aplinkos ministro įgaliota institucija.

4. Projektų rengėjas turėtų AAVKĮ projekto 3 straipsnio (keičiamo įstatymo 6¹ straipsnio 4 dalies) pirmąjį sakinį peržiūrėti dėstymo aspektu (linksnių derinimo).

5. Vertinant AAVKĮ projekto 3 straipsnyje (keičiamo įstatymo 6¹ straipsnio 5 dalyje) formuojamą taisyklę, manytina, kad šios dalies teisinis reguliavimas turėtų būti tikslinamas, kadangi iš jo neaišku, kokius dar tyrimus ir matavimus Projektų rengėjas norėjo šioje dalyje nurodyti vartodamas žodį „*nenurodytus*“.

6. Vertinant AAVKĮ projekto 3 straipsnyje (keičiamo įstatymo 6¹ straipsnio 5 dalyje) vartojamą teisinę konstrukciją, *jog aplinkos ministras tvirtina valstybinių laboratorinių aplinkos tyrimų kainų nustatymo metodiką, suderintą su Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba*, neaiški yra tokio derinimo prasmė. Taip pat svarstyтина, kodėl turėtų būti „suderinta“ ir kaip tai siejasi su Konkurencijos tarybos kompetencija. Pažymėtina, kad ši nuostata teikiant derinti suinteresuotoms institucijoms nebuvo įtvirtinta, taigi ji nelaikytina suderinta su Konkurencijos taryba. Siūlytina šiuo apseku įvertinti siūlomą nustatyti teisinį reguliavimą – jį pagrindžiant Projektų aiškinamajam rašte (kartu šią nuostatą suderinant darbo tvarka su nurodyta institucija) arba tokio derinimo AAVKĮ projekte atsisakyti.

7. Vertinant Projektų rengėjo AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose) vartojamą formuluotę „kyla grėsmė“ „yra grėsmė“, svarstyтина, ar vien grėsmės aplinkybės (prielaidos) turėtų užtekti, kad būtų duotas privalomas nurodymas – t. y. neaiškus grėsmės aiškumo lygis, jos realumas. Pažymėtina, kad siekiant tinkamai reglamentuoti privalomų nurodymų davimo atvejus ir sąlygas, jos turėtų būti apibrėžtos konkrečiai ir vertintinos siaurai, taigi šiuo atveju svarstyтина, ar kalbant apie grėsmę, ji neturėtų būti apibrėžiama kokiu nors pažyminiu, pvz. reali, tikėtina, akivaizdi ir pan.

8. Projektų rengėjo AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 5 punkte) vartojama formuluotė turėtų būti keičiama, kadangi pagal dabartinę formuluotę būtų galima suprasti, jog privalomas nurodymas gali būti duodamas ir už teisėtą veiką.

9. AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 7 punkte) privalomo nurodymo davimo sąlygos turėtų būti įvertintos pakartotinai, t. y. ar pagrįstai tuo atveju, kai *nevykdomi teisėti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų /aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančios institucijos reikalavimai*, yra nustatoma, jog tokiu atveju duodamas privalomas nurodymas. Taip pat iš nurodyto teisinio reguliavimo neaišku, kodėl kai nevykdomi pareigūnų reikalavimai (tame tarpe pvz. ir kiti privalomi nurodymai) duodamas dar vienas privalomas nurodymas – tokius reikalavimus vykdyti, taip pat neaišku, kokius reikalavimus gali teikti nurodytame punkte įvardinta institucija – siūlytina šiuo aspektu papildyti Projektų aiškinamąjį raštą, prireikus – tikslinti teisinį reguliavimą.

10. AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 18 straipsnio 3 ir 4 dalyse) nurodomas reikalavimo davimas žodžiu, kuris yra privalomas. Iš nurodyto teisinio reguliavimo nėra aiškus šio žodinio reikalavimo ir privalomo nurodymo santykis, t. y. žodinio reikalavimo ir keičiamo įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje nurodytų privalomų nurodymų santykis. Svarstyta, ar nurodyto straipsnio 1 dalyje privalomi nurodymai galėtų būti duodami žodžius. Pažymėtina, kad turėtų būti aiškiai atskirta privalomas nurodymas ir žodinio reikalavimo santykis (atskyrimas). Kadangi privalomas nurodymas yra vykdomasis dokumentas, tai jis neturėtų būti duodamas žodžiu. Be to, net ir žodinį reikalavimą subjektai turėtų turėti galimybę skusti, todėl kyla klausimas dėl tokio žodinio reikalavimo fiksavimo (pvz. vaizdo įrašymo įranga) bei vėlesnio įforminimo, pvz. kokia nors supaprastinta forma. Be to, AAVKĮ projekte turėtų būti nurodyta sąlygos (ar atvejai) kada tokie žodiniai reikalavimai galėtų būti duodami arba bent jau apibrėžti principai, kadangi žodiniai reikalavimai neturėtų būti duodami sudėtingais atvejais ir pan.

11. AAVKĮ projekto 5 straipsnis (keičiamo įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punktas) tikslintinas nurodant, kad turi būti nurodytas ir juridinio asmens kodas.

12. Projektų rengėjas AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 4 punktas) turėtų įvertinti, ar prieš žodį „veika“ neturėtų būti rašoma „neteisėta“.

13. Siūlytina AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 19 straipsnio 2 dalis) nurodyti, kad atitinkamą teisės aktą tvirtina aplinkos ministras, o ne pati kontrolę atliekanti institucija, priešingu atveju turėtų būti pagrįstas siūlomas nustatyti teisinis reguliavimas.

14. Svarstyta, ar neturėtų būti vienodai vartojamos formuluotės AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 21 straipsnio 3 dalyje ir 22 straipsnio 3 dalyje) žodžiai „informacija“ ir „siūlymas“ (pasirenkant vieną iš jų).

15. AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 22 straipsnio 2 ir 3 dalyse) nurodyti terminai turėtų būti suvienodinti, t. y. teisinis reguliavimas turėtų būti toks, jog pratęsiamas nepasibaigusio privalomo nurodymo terminas.

16. Projektų rengėjas turėtų pagrįsti, kodėl AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje) greta asmens, kuriam privalomas nurodymas yra skirtas, jį gali apskusti ir nurodyto asmens įgaliotas atstovas, t. y. turėtų būti Projektų aiškinamajame rašte atskleista tokio teisinio reguliavimo priežastis (tikslas).

17. Svarstyta, ar AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 24 straipsnio 2 dalyje) įtvirtintas terminas yra pagrįstas (ar ne per trumpas). Siūlytina šiuo aspektu įvertinti teisinį reguliavimą.

18. AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 25 straipsnio 1 dalyje) vartojama žodžių formuluotė „per protingą terminą“ turėtų būti pagrįsta Projektų aiškinamajame rašte, nes vykdymo procesas yra apibrėžtas (reglamentuotas) Civilinio proceso kodekse.

19. Teisinio aiškumo stokojanti AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 25 straipsnio 4 dalies) formuluotė turėtų būti tikslinama, kadangi dabar neaišku, dėl kokių priežasčių gali būti negalima įvykdyti privalomo nurodymo.

20. AAVKĮ projekto 5 straipsnyje (keičiamo įstatymo 25 straipsnyje) privalomo nurodymo perdavimo priverstinai vykdyti terminai turėtų būti reglamentuoti aiškiau atsižvelgiant į Civilinio proceso kodekso 606 ir 651 straipsniuose nustatytą teisinį reguliavimą.

21. AAVKĮ projekto 7 straipsnio 5 dalyje išbraukti žodį „pakeitimo“.

Dėl AAĮ projekto:

22. AAĮ projekto 1 straipsnyje (keičiamo įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje) paskutinis sakinytis tikslintinas – jį formuluojant ne kaip šioje dalyje įtvirtintos normos netaikymo atvejį, o kaip išimtį, pvz. su žodžiu „išskyrus“.

23. Svarstyтина, ar AAĮ projekto 1 straipsnyje (keičiamo įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje) paskutiniame sakinyje vartojamas žodis „sprendinius“ yra tikslus, t. y. ar tikrai sprendime ar atrankos išvadoje visos nuostatos (sąlygos) galėtų būti vadinamos „sprendiniais“.

24. Projektų rengėjas Projektų aiškinamajame rašte turėtų atskleisti kokius dar *kitus projektus* AAĮ projekto 1 straipsnyje (keičiamo įstatymo 15 straipsnio 6 dalyje) turėjo omenyje. Siūlytina aiškiau dėstyti nustatytą dalį. Taip pat Projektų rengėjas turėtų įvertinti, kaip ši dalis dera su nurodyto straipsnio 7 dalimi.

25. Vertinant AAĮ projekto 3 straipsnį (keičiamo įstatymo 19¹ straipsnio 8 dalies 5 punktą), nurodoma formuluotė turėtų būti suvienodinta su kituose straipsniuose vartojama formuluote „*tiesiogiai uždrausta įstatymais*“. Be to, Projektų rengėjas turėtų šio pagrindo taikymo sąlygas ir aplinkybes atskleisti Projektų aiškinamajame rašte (pateikti pavyzdžių, kokie įstatymai tiesiogiai draudžia atitinkamą veiklą). Pažymėtina, kad dėl kompleksinio teisinio reguliavimo atsiradęs negalimumas vykdyti veiklos nebus laikoma (suprantama), kad tokia veikla draudžiama įstatymų. Siūlytina ir šiuo aspektu įvertinti siūlomą teisinį reguliavimą.

26. Svarstyтина, ar pagrįstai AAĮ projekto 3 straipsnyje (keičiamo įstatymo 19¹ straipsnio 8 dalies 6 punkte) nustatomas naujas pagrindas nepriimti TIPK paraiškos, jeigu *veikla jau vykdoma ar veikos pakeitimas atliktas neteisėtai ir pažeidimas nepašalintas*. Šiuo atveju neaišku, kaip būtų galima tokią veiklą „įsiteisinti“, jeigu tokia galimybė apskritai būtų (teisės aktai tai leistų). Tuo atveju, jeigu šią normą reikėtų suprasti, kaip absoliutų draudimą ir negalimumą toliau po padarytų pažeidimų tokią veiklą pilnai ar dalinai „įsiteisinti“, svarstyti, ar tokia nuostata yra proporcinga. Įvertinus siūlomą nustatyti teisinį reguliavimą, dėl jo proporcingumo ir būtinumo, siūlytina dėl nurodyto teisinio reguliavimo detalčiai pasisakyti Projektų aiškinamajame rašte. Analogiška pastaba galioja ir keičiamo įstatymo 19¹ straipsnio 10 dalies 5 punktui.

27. Siekiant teisinio balanso AAĮ projekto 3 straipsnyje (keičiamo įstatymo 19¹ straipsnio 12 dalies 2 punkte) nustatyti pagrindai turėtų būti formuluojami aiškiau, t. . ne bet koks sugriežtinimas turėtų būti pagrindas keisti TIPK leidimą, o tik, pvz. esminiai, svarūs pakeitimai. Analogiška pastaba taikytina ir šio straipsnio 12 dalies 3 punktui.

28. Teisinio aiškumo ir apibrėžtumo stokojanti formuluotė AAĮ projekto 3 straipsnyje (keičiamo įstatymo 19¹ straipsnio 12 dalies 6 punkte) „kitaip gauti duomenys“ tikslinga – konkrečiau nurodant, kokius duomenis turima galvoje (pvz. kaip kontrolės atlikimo rezultatas ir pan.).

29. AAĮ projekto 3 straipsnyje (keičiamo įstatymo 19¹ straipsnio 12 dalies 7 punkte) nurodomas pagrindas turėtų būti detaliai atskleistas Projektų aiškinamajame rašte (paaiškintas ir pagrįstas).

30. AAĮ projekto 3 straipsnyje (keičiamo įstatymo 19¹ straipsnio 12 dalies 8 punkte) nurodytas pagrindas turėtų būti įvertintas proporcingumo aspektu, t. y. ar pagrįstai įstatymas reikalautų ūkio subjektams nuolat atnaujinti gamybos būdus (juos keisti). Šiuo atveju turėtų būti įvertintas ir galimas ūkio subjektų sąnaudų ir siekiamos naudos visuomenei santykis (proporcingumas).

31. Abejotina, ar pagrįstai AAĮ projekto 3 straipsnyje (keičiamo įstatymo 19¹ straipsnio 14 dalies 9 punkte) nustatoma, kad *jeigu nustačius šiame punkte nurodytas aplinkybes ginčas dėl pažeidimo, atitinkančio šio punkto nuostatas nagrinėjamas teisme, sprendimas dėl TIPK leidimo galiojimo panaikinimo priimamas įsiteisėjus teismo sprendimui*. Pažymėtina, kad teismo procesas gali užtrukti ne vienus metus, todėl AAĮ projektas sudarytų teisinį pagrindą visą tą laiką daryti pažeidimus, t. y. AAĮ projektas užprogramuoja bylinėjimąsi siekiant pratęsti TIPK leidimo panaikinimo terminus, manytina, kad tokiu atveju galimas piktnaudžiavimas, o visuomenės interesai būtų patenkinami ne iš karto nustačius pažeidimą, bet tik po kelių metų – pasibaigus bylinėjimuisi. Vertinant nurodytos nuostatos pagrįstumą Projektų rengėjas turėtų įvertinti visas galimas pasekmes, susijusias su šios normos taikymu – jas pagrįsti Projektų aiškinamajame rašte arba siūlomo teisinio reguliavimo atsisakyti.

32. AAĮ projekto 4 straipsnis (keičiamo įstatymo 19² straipsnis) turėtų būti įvertintas atsižvelgiant į šios išvados 25-31 pastabas.

Dėl MATĮ projekto:

33. MATĮ projekto 2 ir 3 straipsniuose keičiami ir įtvirtinami nauji tarifai turėtų būti pagrįsti Projektų aiškinamajame rašte, įvertinta tokių tarifų dydžio pokyčio įtaka verslui, taip pat pateikti argumentai, jog nurodyti tarifai nėra per dideli (yra pagrįsti ir proporcingi, pvz. lyginant su kitomis valstybėmis ir pan.).

Dėl AMĮ projekto:

34. AMĮ projekto 2 straipsnyje (keičiamo įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje) siūloma įtvirtinti nuostata, kad aplinkos ministras, atsižvelgdamas į ūkinės veiklos rūšių ar atskirų technologinių procesų galimą neigiamą poveikį aplinkai arba grėsmę, kad bus padaryta žala aplinkai, nustato kriterijus, kuriuos atitinkantys subjektai privalo vykdyti ūkio subjektų aplinkos monitoringą. Vertinant siūlomą teisinį reguliavimą, pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją tik įstatymu galima nustatyti esmines ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir apribojimus, kuriais daromas esminis poveikis ūkinei veiklai (2006 m. gegužės 31 d., 2008 m. kovo 15 d. nutarimai); taigi esminiai reikalavimai asmenims, ypač susiję su ūkinės veiklos vykdymu (reikalavimai) pagal Konstitucinį Teismą turi būti nustatyti įstatyme. Dėl minėtų priežasčių abejotina, ar aplinkos ministras galėtų nustatyti kriterijus, pagal kuriuos ūkio subjektams atsirastų pareiga vykdyti ūkio subjektų aplinkos monitoringą. Pažymėtina, kad vertinant šią nuostatą svarbus yra ir AMĮ projekto 1 straipsnyje (keičiamo įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje) įtvirtintos sąvokos turinys, kuris labai plačiai tai apibrėžia, be jokių išimčių ir sąlygų). Siūlytina taip pat ir šiuo aspektu įvertinti siūlomą nustatyti teisinį reguliavimą.

35. AMĮ projekto 4 straipsnyje (keičiamo įstatymo 11¹ straipsnio 4 dalies) paskutinio sakinio formuluotės reikalingumas turėtų būti pagrįstas Projektų aiškinamajame rašte.

36. Projektų rengėjas turėtų įvertinti, ar bus aišku kaip taikyti AMĮ projekto 4 straipsnyje (keičiamo įstatymo 11¹ straipsnio 6 dalį ir šio straipsnio 7 dalies 2 punktą), prireikus siūlytina tikslinti teisinį reguliavimą.

37. Projektų rengėjas AMĮ projekto 4 straipsnyje (keičiamo įstatymo 11¹ straipsnio 10 dalyje) turėtų įvertinti nustatomo draudimo pagrįstumą ir proporcingumą, t. y. Projektų aiškinamajame rašte turėtų būti pagrįstas 6 mėnesių terminas (kam to reikia, kodėl ir ar pagrįsta tokia sankcija nustatoma), arba tokio apribojimo siūlytina atsisakyti.

Eglė Izokaitytė, tel. 870663832, el. p. egle.izokaityte@lrv.lt